

Országbírói Értekezlet 160. évfordulója – az ország szuverenitásának sarokköve

Az 1861. évi Országbírói Értekezlet 160. évfordulója alkalmából Dr. Varga Zs. András, a Kúria elnöke és Bódiné Dr. Beliznai Kinga, az ELTE Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszékének egyetemi docense beszélgetett 2021. január 27-én. Az eseményt a Kúria YouTube-csatornáján keresztül élőben közvetítette.

Dr. Varga Zs. András elnök: Jó napot kívánok! Varga Zs. András vagyok, a Kúria elnöke. Köszönöm szépen, hogy bekapcsolódnak ebbe az online közvetítésbe. Tisztelettel és szeretettel köszöntöm a Kúria vendégét, Bódiné dr. Beliznai Kinga docens asszonyt az Eötvös Loránd Tudományegyetemről, aki a mai esemény, mai beszélgetésünk, az idei év egyik jelentős eseményéről fog nekünk beszélni és majd talán hogyha sikerül, akkor fogunk beszélgetni. Nem így terveztük ezt a beszélgetést, mint hogy egyikünk sem így tervezte ezt az évet, de sajnos a járványhelyzet nem teszi lehetővé, hogy élőben találkozzunk az érdeklődőkkel tudjuk ezeket az eseményeket megszervezni, ezért kényszerülünk az online eseményre. Kiszámoltuk a másfél métert, tehát ezt betartva, most maszk nélkül találkozunk. Az esemény indoka az, hogy 160 évvel ezelőtt az Országbírói Értekezlet igen jelentős változást hozott Magyarország alkotmányos életében, a bíróságok életét, akkor kellett volna találkoznunk, de hát az szombatra esett és ezért az a döntés született, hogy a rákövetkező héten, azaz ma tartjuk meg ezt az eseményt. Nem terveztük, hogy a mai napra eső másik megemlékezéssel találkozzon, de mégis azt kell mondanom, hogy sorszerű. Tudniillik ma van holokauszt áldozatainak nemzetközi emléknapja és sorszerű az, hogy a történelmünknek egy pozitív eseménye mellett akkor most megemlékezünk arról is, hogy a történelmünknek nem csak pozitív eseményei vannak, történelmünknek fekete, sőt, talán még a feketébbnél is sötétebb lapjai is vannak, ezeket is hordoznunk kell, ezeket is hordozzuk. Magyarország esetében egy külön emléknap is van áprilisban, de hogyha úgy alakult, hogy ez a közvetítés a mai napon, a mai napra esett, akkor kérem, hogy emlékezzünk meg azokról a honfitársainkról és azokról a más népek tagjairól, akiket, az egész emberiség szegyeneként és reméljük, hogy soha meg nem ismétlődő módon, gyalázatosan meggyilkoltak, és soha ne felejtjük el, hogy mindnyájunk felelőssége az, hogy ez ne ismétlődjön meg... Köszönöm szépen. Illet volna felállni, de az online közvetítés sajnos ezt sem tette lehetővé. A pozitív események között több jelentős évforduló is esik erre az évre, 140, 150, 160. Ugye a 140. év az egységes Kúria létrehozásának évfordulója, a 150. a modern magyar ügyészség létrehozatalának évfordulója, de természetesen a 160. a legrégebbi ebben a sorban és bevezetőmet hadd zárjam azzal, hogy a Kiegyezést nyilván 1867-hez kötjük, de meggyőződésem, hogy 1867-et nem értjük 1861 nélkül. Viszont a nem teljesen képzett jogászok, és hadd soroljam magamat is ide, az Országbírói Értekezletről hallanak, akkor ezt kipipálják azzal, hogy az évszámra emlékszünk, majd azzal, hogy ideiglenes törvénykezési szabályok, magánjog. Csak hogy ez az esemény, ez a tanácskozás, ez nagyon, nagyon, nagyon jelentős közjogi esemény is volt, meghatározta

Magyarország alkotmánytörténetét, és kérem szépen Docens Asszony, hogy mondja el nekünk, hogy miért határozta meg.

Bódiné Dr. Beliznai Kinga docens asszony: Elnök úr említette, hogy 1867-et nem értjük meg 1861 nélkül, ezt én tovább vinném, és azt mondanám, hogy 1861-et meg nem értjük meg 1849 és 1860 nélkül, ugyanis, hogy egy híres elődünket idézzem, Márkus Dezső azt mondta, amikor az Országbírói Értekezlet 50. évfordulóján egy emlékülésen vett részt és emlékbeszédet tartott, hogy a fiatalabb generációk kedvéért idézzük fel azokat az eseményeket, amelyek az 1861-es Országbírói Értekezletet megelőzték. Két lényeges dolgot kell megemlíteni, pontosabban hármat. Ugye, ami pozitív, hogyha a magyar törvényhozást nézem és ennek az igazságszolgáltatásra is természetesen hatása van, azok az 1848-as áprilisi törvények. Aztán a forradalom és szabadságharc leverése után, hogyha 1849-et nézem, akkor már van egy kevésbé pozitív dátum, ez az olmützi alkotmány bevezetése 1849. március 4-én, aminek az a szándéka, hogy egy egységes birodalmi alkotmányt vezessen be, értelemszerűen Magyarországra is kiterjedő hatállyal, ami, hát hogyha a másik oldalról is megnézzük, egy egységességet talán el tudnánk fogadni, de azt, hogy ezzel a magyar királyság függetlensége, önállósága elveszik, illetőleg a 900 éves alkotmányosság is csorbát szenved, ez már kevésbé pozitív dolog. Nem utolsó sorban, hogy a régi magyar törvények, szokások helyett, az osztrák jogszabályok kerülnek bevezetésre, pátensek, igazságügy miniszteri rendeletek formájában. Ugyan néhány jogterületen - például a házassági jog - megmarad a magyar szabályozás, de hogyha a mi témánk szempontjából a lényegre nézem, akkor megjelennek az osztrák bíróságok, a Kúria helyett a bécsi székhelyű Legfőbb Törvényszék és Semmitőszék lesz gyakorlatilag a bírósági szervezetnek az élén. Mindez megint csak a jogszolgáltatás és az igazságszolgáltatás egységesítésének az érdekében, de a bíróságokkal együtt az eljárást is az osztrák jogszabályok fogják szabályozni, a magánjogot, a büntetőjogot egyaránt. Aztán eltelik 12 év, pontosabban még csak 11, és 1860. október 20-án Ferenc József kibocsátja az októberi diplomát, császári diploma bel-, állam, jogi viszonyok rendezésére a Monarchia területén és innentől kezdve eleink azt mondják, hogy egy új fejezet kezdődik, egy új korszak nyílik meg. Az októberi diploma, önmagában is néznünk kell, viszont az igazságszolgáltatás szempontjából néznünk kell mellette azt is, hogy ilyen kiegészítő legfelsőbb kéziratok is születnek mellette. De hogyha ezt a csomagot egyben nézzük, akkor ennek az a lényege, hogy Ferenc József tulajdonképpen visszaállítja Magyarországon - leegyszerűsítve - az 1848-as állapotokat, kihangsúlyozza azt is, talán a lehangsúlyosabb ebben az Októberi diplomában és a kiegészítő legfelsőbb kéziratokban az, hogy vissza akarja állítani a magyar törvénykezési szervezetet, az országbíró elnökletével vissza akarja állítani a magyar Kúriát, felhívja a figyelmet, az országbíró figyelmét arra, hogy a Kúria tagjainak jeles férfiakat nevezzen meg, illetőleg az októberi diplomához kapcsolódó egyik legfelsőbb kézirat szól arról is, aminek a nyomán aztán Országbírói értekezlet össze fog ülni, hogy ezeknek a jeles férfiaknak az igazságszolgáltatás szervezetéről kellene tanácskoznia. Mindemellett ezekből talán arra nézve is, hogy a magyar kormányzati szervek visszaállításra kerüljenek, gondolok itt például a Magyar Udvari Kancellária vagy az Erdélyi Kancellária visszaállítására. A kancellár egyébként azért lesz fontos személy ebből fakadóan, merthogy nem csak hogy a bécsi székhelyű államminisztériumnak a

tagja, hanem Ferenc József azt mondja, hogy a kancellár lesz az összekötő kvázi a Kúria és közöttük, az uralkodó között és hogy a kancellár lesz az, aki az országbíró és a vele együtt dolgozók igazságszolgáltatásra vonatkozó javaslatait - modern szóval élve - becsatornázza aztán az uralkodó felé. Országgyűlés összehívása, vármegyei rendszer visszaállítása tehát ilyen pozitív fejlemények, amelyek kiolvashatók ebből az uralkodói szándékból és ennek nyomán aztán 1861. január 23-án, ahogy elnök úr említette összeül az Országbírói Értekezlet Apponyi György vezetésével. Apponyi György hatvan jeles férfiút hív meg az Országbírói Értekezletre. Nyilván egy teljes névsor most itt nem fogok elmondani, csak néhány fontosabb, de nem is biztos, hogy a legfontosabb személyeket említem meg. Nagyon fontos tudni azt, előjáróban, hogy az októberi diploma ugyan arról beszél, hogy a Kúriát visszaállítja, de ez csak egy részleges dolog, merthogy ekkortájt, pontosabban ez előtt a Kúria két tagozatban működött. Hétszemélyes Tábla és Királyi Tábla. A valóságban Ferenc József csak a Hétszemélyes Tábla visszaállításáról szól, tehát értelemszerűen az Országbírói Értekezleten tagok lesznek ennek a bírói fórumnak a tagjai, a hétszemélyesek. Hogyha hétszemélyesek közül ilyen jelesebb férfiúkat megemlítek, akik aztán a későbbi történelmünk szempontjából is fontosak, pl. a nemzetiségi törvényben is majd érdekelt lett. Eötvös Józsefre gondolok, vagy Fábri Istvánra, akinek később is lesz szerepe a Kúriában, mert a Legfőbb Ítélszékeknek lesz az elnöke, vagy Melczer István nevét említeném, aki ekkor még hétszemélyes, de aztán belőle személyes lesz, sőt mi több ő az utolsó királyi személyes a magyar történelemben. Ügyvédek is helyet kapnak ebben a színes grániumban, hogy az ügyvédek közül jelesebbeket említenék, akkor Horváth Boldizsár, aki később igazságügy miniszter lesz, aztán Nyeviczkey József, akinek a nevéhez nagyon sok felszólalás fűződik az Országbírói Értekezleten. Vagy Ráth Károly, akinek a neve ismerősen csenghet, mert aztán az értekezlet jegyzője Ráth Györgynek a rokona, talán testvére, erre most nem emlékszem pontosan. Illetőleg rajtuk kívül nyilvánvalóan meg kell említeni Deák Ferencet, Mailáth Györgyöt, aki a Kúria szempontjából fontos lesz, hiszen a Semmitőszék majd az egységes Kúria első elnöke ezidőtájt főtárnokmester, vagy pedig még, akit így megemlítenék Wenzel Gusztáv egyetemi tanár, aki az akkori tudósgárda egyik kiválósága volt, tényleg igaz az, hogy jeles férfiakat hívnak össze, úgyhogy megtörténik, megkezdődik maga az Országbírói Értekezlet és amit egyébként még fontos megemlíteni, hogy néhány nappal később, február 1-én Bécsben megszűnik az ottani legfőbb törvényszéknek a magyar osztálya. Tehát ez plusz egy adalék ahhoz, hogy az önálló és magyar igazságszolgáltatás visszaállítására törekszünk. Január 23-án Apponyi, ahogy kell, egy megnyitóbeszédet tart az Országbírói Értekezleten. Itt felvázolja, vagy igyekszik felvázolni azokat a feladatokat, amelyek az Országbírói Értekezletre várnak. Ugye az Októberi diploma erre irányt mutat, és van egy külön leírata, melyet az Országbírói Értekezlet munkáját illetően az uralkodótól Apponyi megkap. Gyakorlatilag hogyha leegyszerűsítjük akkor ez főirányukban az igazságszolgáltatás átalakítása, a magyar bírósági szervezetnek a visszaállítása és ennek az adminisztratív hátterének a kidolgozása. A megnyitó napján Apponyi már utal arra, hogy itt azért lesznek gondok, mert ugye adott esetben a közjogi és a magánjogi érdekek azok ütközhetnek egymással. Itt leginkább arra gondol, hogy a vármegyék, ahol ugye szintén megvannak a saját helyi bírói fórumok, törvényszékek, azok az első pillanattól kezdve

gyakorlatilag mindenféle kompromisszum nélkül azt akarják, hogy a régi törvények, a régi magyar törvények visszaállításra kerüljenek, de hát akkor még az értekezlet csak a gondolat elején van, hogy egyáltalán mi lenne a helyes megoldás és gyakorlatilag a vármegyék, a vármegyei gondolatmenetet tovább folytatva Apponyi még azt is mondja, hogy ez egy komoly dolog, mert hogyha nem születik ebben döntés, akkor megtörténhet az, amely abszolút mértékben ítélkezési káoszt okoz, hogy a vármegyék a régi hagyományokat követve, a partikularizmust követve, helyi szinten, adott esetben egymástól eltérő - az a jobbik eset -, de adott esetben egymásnak ellentétes szabályokat fognak hozni az igazságszolgáltatással kapcsolatban. Ugye ez rendi jogban meg 1848 előtt azért jellemző sajátosság volt, ami adott esetben az ítélkezést megnehezítette és nem igazán a jogbiztonságot szolgálta. Most megint csak visszatérve ahhoz a gondolathoz, hogy valószínűleg az elsődleges szándéka Ferenc Józsefnek az volt, hogy az Országbírói Értekezlet az igazságszolgáltatás visszaállításával foglalkozzon. Na most nagyon hamar kiderült, hogy az Országbírói Értekezlet nem csak ezzel fog foglalkozni, ugyan az ülés második napján szavazásra bocsátják azt a kérdést, hogy a Hétszemélyes Tábla mellett a Kúria eredeti szervezetét visszaállítjuk és akkor Királyi Táblára is szükség van, hogy királyi táblából hány legyen, egy vagy több, de hogyha az össztanácskozást megnézzük, akkor ennek a megtárgyalására fordított idő, az tulajdonképpen minimálisnak mondható. Hogyha az igazságszolgáltatásnál maradunk még, akkor erről már az első napon elkezdnek tanácskozni, ugye több felszólaló volt, én csak néhány jellemző felszólalót emelnék ki, akik végül is a tanácskozás irányát is valamilyen szinten meghatározzák. Az egyik az Giczi Kálmán, aki nádori ítélőmesterként is funkcionált, például az ő nevéhez fűződik az 1848-as választójogi törvénynek a megfogalmazása is, vagy kidolgozása. Tehát a törvényalkotásban is már van gyakorlata és egy kiváló jogász, ő azt mondja, hogy egy alkotmányos országban, alkotmányos elvek mentén kell az igazságszolgáltatást visszaállítani. Deák Ferenc is természetesen megszólal ebben a kérdésben, ő azt mondja, hogy arra kell törekedni, hogy minél előbb alkotmányos bírák kezébe kerüljön az igazságszolgáltatás, ami így önmagában ugye kevés, mert ha vannak bíránk fontos még az a kérdés, hogy mi legyen az alkalmazandó jog. Viszont valami miatt Deák ezt kevésbé tartja lényegesnek, viszont ezzel a nézőpontjával, hát, azt nem mondom, hogy egyedül maradt, de kisebbségben maradt, mert a többségi vélemény az azt mondja, hogy bizony szükség van arra, hogy mi az alkalmazandó jog, és hogy a visszaállított bíróságok hogyan kezdjenek el egyáltalán működni. Tehát gyakorlatilag azt mondja, az értekezlet, hogy a bíróságok visszaállításával együtt meg kell határozni azokat a jogszabályokat is, amelyek mentén egyáltalán az igazságszolgáltatás zajlik, mert egyébként az egész rendszer nem működőképes és ezt még egy gondolattal megtoldja Giczi Kálmán, aki azt mondja, hogy erre azért is szükség van, mert hogyha megvan a jogszabály háttér, akkor ez a magyar alkotmányos függetlenségnek is egyfajta biztosítékát kell hogy jelentse. Amiben gyakorlatilag egyetért az országbírói értekezlet grémiuma, hogy rendben, visszaállítjuk az igazságszolgáltatást, de ezzel együtt a régi törvények visszaállítására kell törekedni, ami hogyha megnézzük azért egy kicsit problematikus, mert a régi törvények alatt most 1848-at kell értenünk, de közben eltelt 12 év és hát ugyan az osztrák jogszabályok nem feltétlenül úgy kerülnek bevezetésre a magyar jogba mint az kellett volna, tehát itt utalok arra, hogy ez egy

oktrojált dolog volt, kvázi jogellenesen kerülnek bevezetésre, de hát látni fogjuk azt, hogy vannak olyan jogterületek, ahol bizony haladóbb jogszabályok kerültek bevezetésre, mint ami volt 1848-49-ben még a magyar jogban. Ahogy megnézzük közjogi értelemben, akkor nyilván lehetetlennek tűnt az, hogy az osztrák jogszabályokat egy az egyben fenntartsák, mert a közvélemény az mindent ki akart írtani, minél gyorsabban, ami az Ausztriához való szoros kötődéshez emlékezteti a magyar államiséget, illetőleg a magyar jogot. Tehát az osztrák jog az egy ilyen gyűlölt és közutálatnak örvendő dolog, ezt mindenhol az akkori sajtóban, folyóiratokban olvasni lehet. A másik oldalon meg ott vannak az 1848-as törvények és ugye a dilemma, hogy helyes-e azokat a 12 évvel ezelőtti vagy 12 azelőtti jogszabályokat visszaállítani úgy, hogy közben gyökeresen megváltoztak a társadalmi viszonyok, a gazdasági viszonyok, a jogi viszonyok és közben harmadik elemként ott van, hogy a törvénykezés folytonosságát pedig fent kell tartani. Tehát erre egyébként Ferenc József maga is utal az októberi diplomájában, hogy a jogfolytonosságnak még az átmeneti időszakban is meg kell maradnia. Tehát ez egy nagy dilemma. A másik oldalon tudjuk azt, hogy Ferenc József, legalábbis kezdetben elzárkózik attól, hogy az 1848-as törvényeket en bloc elfogadja. Ugyan van egy ilyen nyilvános üzenet, amelyet Deáknak ír, abban már egy kicsit megengedőbb, de inkább azon az állásponton van, hogy az 1848-as törvények nem. Hogyha jogi értelemben nézem a problémát, akkor 1848 és itt ugye a nagy kérdés egyébként az ideiglenes törvénykezési szabályokban is majd látni fogjuk a magánjog lesz azért, azzal, hogy 1848-ban megszületik a 15. törvénycikk - ez az ősiség eltörléséről szól -, ez a törvénycikk azt mondja, hogy az ősiség eltörlése nyomán kell a magyar Polgári Törvénykönyvet - nem szó szerint idézem, de ez a lényege- a magyar Polgári Törvénykönyvet bevezetni. Tehát ez egyfajta iránymutatás. De megint csak ott van az a 12 év, ami mindenféle megváltozott gazdasági viszonyokat hoz magával, tehát ez sem feltétlenül a jó megoldást fogja hozni. Tehát a másik dolog, amire szintén utalnak az Országbírói Értekezleten, még a dilemmát erősítendő, hogy rendben, hogy az osztrák jogszabályokat nem szeretjük, mert nem a sajátjaink, nem a magyar törvényhozás termékei, viszont hogyha a korábbi időkre visszanézünk, akkor azért már történt ilyen, 1565-ben III. Ferdinánd kiadta a Praxis Criminalis-t, ez Alsó-Ausztria számára egy büntető perrendtartás. Ezt anno recipiálni akarja a magyar Országgyűlés mert egy csomó olyan kérdést tárgyalnak benne, ami a magyar jogból még hiányzik. Hát maga a befogadás az nem történik meg, de ezt a Praxis Criminalis-t szokásjog után egészen 1848-ig használjuk, mert egy ilyen függelékként bekerül a magyar törvénytárba a Corpus Juris Hungarici-be. Vagy például II. József törvénykezési rendtartását is használjuk. Vagy 1787-ben bevezetik a Sanctio Criminalis Josephinát, az osztrák büntető törvénykönyvet. Hát annak a bevezetése és hatályba léptetése sem a diplomácia, vagy a diplomáciától elvárható úton történt. A részletekbe nem belemenvén csak annyi, hogy a normál menet az lett volna, hogy a Helytartótanáccsal, illetve a Kancelláriával egyeztetnek. Ez elmaradt. Tehát hirtelen ez a Büntető Törvénykönyv hatályba lép Magyarországon. Mert megint csak leegyszerűsíttem a történetet, akkor Ferenc József azt mondja, hogy egy gyilkosság ugyanúgy gyilkosság Ausztriában, mint Magyarországon és ugyanúgy meg kell büntetni - sarkítom természetesen - a dolgot. Tehát önmagában az, hogy osztrák jogszabályok működnek, jó vagy rossz, ez egy más kérdés természetesen, de ez nem a

19. század közepén történt meg először. Na most összességében az Országbírói Értekezlet azt mondja, hogy a régi törvényeket vissza kell állítani. Itt megint egy gondolat Deákot illetően, Deák Ferenc többször hangot ad annak, hogy azért mérlegelni kellene, mert lehet, hogy vannak olyan osztrák törvények vagy részrendelkezések, amiket be kellene emelni a magyar jogba, mert hogy haladóbbak, modernebbek, mint a mi szabályozásunk, de hát azt kell mondanunk, és erre Szende Pál világít rá szinten 50 évvel az Országbírói Értekezlet követően, hogy Deák bármilyen logikusan érvel, bármilyen éles elme és igyekszik az értekezlet tagjait észszerűségről, több esetben meggyőzni, sok esetben a véleményével sajnálatos módon alul marad. Na most az Országbírói Értekezlet áldásos ténykedésének köszönhető az, hogy megszületik az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok, megint csak Márkus Dezsőt idézve, azt mondja, tulajdonképpen szédületesnek tűnő gyorsasággal történik meg ennek a joganyagnak a kialakítása. Ugye január 23-án kezdi meg a tanácskozást az Országbírói Értekezlet, március 4. az utolsó nap, közben 18 ülés tartottak, 3 általános tanácskozást, és 15 olyan ülés volt, ahol már szakosodva, egy-egy részterületekre vonatkozóan albizottságok, alválasztmányok különböző javaslatokat fogalmazznak meg. Megszületik az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok, bekerül az Országgyűlés elé, a Képviselőház, illetőleg a Főrendi ház is 1861 június végén július elején ezt megtárgyalja, mind a két ház álláspontja gyakorlatilag egyezik, mert hogy azt mondják, hogy elfogadják azt, hogy a régi magyar törvényeket visszaállítjuk azzal, hogy ha ezek a törvények valami oknál fogva nem megfelelőek vagy nem alkalmazhatók, akkor az ideiglenes törvénykezési szabályokat kiegészítőként, magyarázóként, eligazítóként, ahogy fogalmazznak, kell használni. És ugye ezt kiegészíti a Kúria Teljes Ülése, ami határozatilag ünnepélyesen kijelenti 1861 júliusában, hogy mindaddig amíg ezekben a szabályozásokban nincsen Országgyűlés által alkotott törvény, addig az Ideiglenes Törvénykezési Szabályokat, kvázi zsinórmértékül kell használni. És ugye ezzel, hogy ezt a Kúria, az ítélezés csúcsa kimondja, tehát ugye lehet azon is töprengeni - mert hogy ez is kérdés mind a mai napig -, hogy jogforrás jellegét tekintve az Ideiglenes Törvénykezési szabályok az micsoda. Magam arra felé hajlok, hogy ez egy szokásjogi gyűjtemény, de ki tudja, hogy igazam van-e, de a Nyeviczkey József nevét említettem, ő azt mondta, hogy ezt inkább ilyen döntvényi formában kellett volna bevezetni, vagy például Képes Imre fiatal kollégám, aki az Országbírói Értekezlet történetével foglalkozott, hívta fel a figyelmet egy Messer Artúr nevű ügyvédjelöltre, aki 1891-ben foglalkozik az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok jogforrási jellegével és ő abból indul ki, hogy tételezzük fel, hogy szokásjog, de hogy ha szokásjog, akkor az emberben mindig megjelenik az, hogy akkor ezt most íratlan jog, de hát az ideiglenes törvénykezési szabályokat leírták. Ez egy dilemma. Aztán az Országbírói Értekezletnek egyáltalán lehetett-e olyan funkciója, hogy kodifikál. Tehát számos olyan kérdés van, amelyre mind a mai napig választ várhatunk és hát ebbe bele lehetne mélyedni. Az Ideiglenes Törvénykezési Szabályokról is érdemes szót ejteni, Elnök úr is említette, hogy a magánjog. Hát megkerülhetetlen, hogy a magánjogról beszéljünk, mert hogy 23 paragrafus a 300-ból csak a magánjoggal foglalkozik. A dilemmák itt is elég erőteljesek, hogy tényleg vissza kell-e állítani régi fényében az összes magyar törvényt, vagy egy kicsit legyünk engedékenyebbek és legyünk egy kicsit haladóbbak. Az egyik terület, amit kiemelnék az az öröklési jog. Az öröklési joggal

kapcsolatban az Országbírói Értekezlet egyértelműen leszavazza, hogy a régi magyar törvények úgy en bloc visszavezetésre kerüljenek, mert elavultak, hézagosak, tehát mint ilyen használhatatlanok lennének és akkor itt is megjelenik a dilemma, hogy az osztrák jogszabályokat hagyjuk, hagyjuk meg az Optk.-nak az ide vonatkozó öröklési jogi szabályait, vagy új modern szabályokat kellene bevezetni. Itt jön szóba Horváth Boldizsár neve. Horváth Boldizsár azt mondja, benyújt egy javaslatot társaival és a javaslatban gyakorlatilag azt látjuk, hogy a magyar jogi hagyományokat, a magyar jogi tradíciókat megtartja, viszont azért mégis csak azt látjuk, hogy új jogintézményeket vezetne be, amik már a 19. század vége fele haladóbbnak tűnnének. Úgyhogy egy ilyen közvetítő javaslatként kerül az Országbírói Értekezlet elé, amit el is fogadnak. És egyébként az Ideiglenes Törvénykezési Szabályoknak ez az öröklési jogi része ez egy sikeres történet. Például ennek köszönhetjük a mai magyar jogunkban a kötelesrész intézményét. Akkor az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok dolgozzák ki nagyon szépen az ági öröklésnek a szabályait, ami öröklés jogi szempontból szerintem mind a mai napig egy izgalmas téma és hogy főleg ma, hogy van ennek létjogosultsága vagy nem és a Grosschmid Béni, aki az egyik legkiválóbb magánjogász volt, ő azt mondja, hogy egyrészt az ági öröklés kell, mert az a magyar nemzeti génuszunk a találmánya és ő azt mondja, hogy igenis bölcsen döntött az Országbírói Értekezlet, amikor mégis csak árnyaltan, de a régi törvényeket vezette be és nem az Optk.-t recipiáltuk, mert hogy akkor soha nem szakadtunk volna el Ausztriától. Szerintem jogalkotói szempontból és kodifikációs szempontból fontosabb, Grosschmid még hozzáfűzi azt a gondolatot is, hogy ha egyszerűen az Optk.-t elfogadjuk, akkor soha nem lett volna rendes magyar Polgári Törvénykönyv. Mert hát ugye 1848-ban van egy iránymutatás, és akkor hosszú-hosszú évtizedek eltelnek, ebbe most nem bonyolódok bele, de a történetnek egy komoly mérföldköve 1928, a Magánjogi Törvényjavaslat, ami sok-sok országgyűlési tárgyalást követően sem válik törvénnyé, de mégis csak 1959-ig nagyjából ezt Polgári Törvénykönyvként alkalmazzák a bíróságok is. Tehát Grosschmid azt mondja, hogy ha ez nem lett volna, akkor lehet, hogy – mondjuk nyilván ez túlzás, mert nyilván lett volna Polgári Törvénykönyvünk – de még hosszabb lett volna maga ez a folyamat. A magánjogot nagyon részletesen szabályozzák, alaki, anyagi részt, öröklési jog, végrendekezés. Ami fontos, az a telekkönyv. A telekkönyv például egy olyan jogintézmény, amit megőrzünk az osztrák jogból. 1855-ben kerül ez bevezetésre, de ez például túléli a régi törvényeknek a visszaállítását. Aztán az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok beszél a büntetőjogról, a bűnvádi eljárásról. Itt is az alap kiinduló elv az a régi törvények visszaállítása, de a megváltozott viszonyokhoz idomítva, ahogy fogalmaznak. Itt az egyik dolog, amit meg lehet említeni, ugye most - idézőjelbe téve a mostot - 1861-ben járunk. Még nincsen egységes magyar Büntető Törvénykönyv. Viszont volt egy 1843-as Deák-féle büntetőjogi javaslatunk, és felmerül az Országbírói Értekezleten a gondolat, hogy mi lenne, hogyha az 1843-as büntetőjogi javaslatot emelnék most törvényerőre. Viszont rögtön meg is van a kifogás, merthogy az értekezlet azt mondja, hogy ilyen horderejű törvénymű, ahogy fogalmaznak, ilyen horderejű törvénymű megalkotására egyáltalán kiterjed-e az értekezletnek a megbízatása. Úgyhogy elvetik. Aztán ott a másik kérdés, hogy mi van akkor, hogy ha az osztrák szabályokat őrizzük meg. Az 1852-es Strafgesetz-et már használtuk. De elvetik, még hozzá azért vetik el többek között, mert, hogy a

politikai bűncselekményeket nagyon részletesen fejt ki. Ehhez csak zárójelben annyit fűznék hozzá, hogy amikor a mi Csemegink először nyújtja be a Büntető Törvénykönyv javaslatát 1872-ben, akkor Csemegivel szemben is megfogalmazódik egy ilyen kritika, hogy túl részletesen szabályozza a politikai bűncselekményeknek a körét. Tehát végülis ezeknek a dilemmáknak az eredményeként aztán a régi törvények visszaállítása felé dől el a döntésnek a súlya. Ami viszont jogbizonytalanságot jelent. Nagy szavak, de szinte ítélkezési anarchiába is torkoll a dolog. Mert hát egy büntető törvény azért 12 év alatt meg a körülmények rendkívül sokat változnak. Úgyhogy megint csak a hivatkozott Szende Pálra utalnék, aki azt mondja, hogy jó-jó, hogy régi törvények, de hogy ha megnézzük a bírói gyakorlatot e tekintetben, akkor azt látjuk és Szende úgy fogalmaz, hogy a tiltott forráshoz, az osztrák jogszabályokhoz azért néha fordulnak a magyar bírók. Illetőleg, ami már egy másik kérdésbe, a büntetőjog kodifikációjába elvinne bennünket, ebben az időben számos olyan büntetőjogi kézikönyv születik, amit használnak a bíróságok jogalkalmazás terén. Az egyik legnevezetesebb az Pauler Tivadarnak a büntetőjogi tankönyve, amit a bíróságok kézikönyvként használnak. Ami attól izgalmas, hogy abban a Strafgesetz a német észjog, illetőleg a magyar törvények kombinációja figyelhető meg. Tehát nem tudunk teljes mértékben elszakadni az osztrák jogtól. Még egy ilyen főbb területet emelnék ki, az a váltótörvény, amellyel foglalkozik az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok. 1840-ben születik meg az első magyar Váltótörvény. Azt megelőzően osztrák alapú szabályok, az osztrák szabályokat alkalmazzuk. 1736-os osztrák váltójogi szabályokról beszélünk. 1840-ben megszületik az első magyar Váltótörvény. Ha ennek az alapjait megnézzük, akkor azért itt is osztrák alapok vannak, mert volt egy Ignaz Wildner nevű bécsi ügyvéd, aki ennek a kidolgozásában segített. Wildner pedig felhasználta az osztrák váltójoggal foglalkozó két kiváló férfiú 1833-as javaslatát. Az egyikőjüket Joseph von Sardagna-nak, a másikat Vincent August Wagnernek hívták. És akkor megszületik a törvény. 1850-ben az osztrák jogszabályt, az új osztrák váltójogi törvényt, általános váltójogi törvényt bevezetik a magyar gyakorlatba, és akkor eljutunk 1861-be, ugye mindig azt halljuk, hogy a régi törvények visszaállítása, hát a váltótörvényénél is ez lenne. Viszont a pesti kereskedelmi társulat azt mondja, hogy ez a kereskedői kör számára egy teljesen elfogadhatatlan dolog, romlana a hitelük, sokkal haladóbb az osztrák szabályozás, tehát badarságnak tartják a régit visszavezetni. Feliratot nyújtanak be ezzel kapcsolatban az Országbírói Értekezletnek, ami nemes egyszerűséggel hazafiatlannak minősíti az ő kérésüket. Úgyhogy visszavezetik az 1840-es Váltótörvényt. Amire megint csak a sokat idézett Szende Pál azt mondja, hogy ez nagyon szép, de hát az 1840-es Váltótörvény, hogy ha lecsupaszítom, akkor mégsem annyira teljesen magyar, hiszen a Wildner, Wagner és Sardagna vonal mentén, hát ha nem is teljes egészében, de hát németből magyarra fordított törvényről beszélünk. Ami még az Ideiglenes Törvénykezési Szabályokban, részletek említése nélkül, csak utalás szintjén, foglalkoznak a csóddal, kereskedelemmel, bányatörvényekkel, mezei rendőrséggel. Illetőleg a VII. fejezet az a vegyesek címet viseli. Itt beszélnek az ügyvédkedés folytatásáról, illetve ami mostani szemmel nézve furcsának tűnhet, hogy a közjegyzőséget megszüntetik. Ma el se tudnánk képzelni a jogéletem közjegyzők nélkül. De ekkortájt, 1850-ben a Bach-kormány az, amely bevezeti a közjegyzői intézményt. Mivel osztrák, meg Bach-kormány, ezt a császári, királyi

közjegyzőséget, úgy fogalmazzuk, hogy hát nem csak hogy nem tudott népszerű lenni, de hát a nemzeti szellemmel nem igazán rokonszenveződött az egész intézmény. Tehát megszüntetik a közjegyzőséget és visszaállítják a hiteles helyeket. Na most a hiteles hely azért az egy elég korarendi intézmény, nehezen elképzelhető a gyakorlatban, hogy közjegyzők helyett káptalanokhoz, konventekhez és kolostorokhoz fordulunk, hogy ha valami okiratot hitelesíteni akarunk. De megtörténik, mert aztán a közjegyzői, első közjegyzői törvényre 1874-ig várunk kell. Tehát gyakorlatilag ezek az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok. Továbbra is afelé hajlok, hogy ez egyfajta szokásjogi gyűjteménynek tekintendő. Ezekkel a pótlásokkal, a jogfolytonosság fenntartásával bekerülnek a magyar jogba és meghatározzák a jogszolgáltatásunkat és az igazságszolgáltatásunkat. Még annyi, talán szépséghibája van a dolognak, hogyha megnézzük az Ideiglenes Törvénykezési Szabályoknak a hatályát, akkor az nem terjed ki a teljes magyar területeknek az egészére, mert hogy amikor 1861-ben összehívják az Országgyűlést április 2-ára, akkor nem hívják meg Fiume-t, nem hívják meg Horvát-Szlavónországot, nem hívják meg Erdélyt. Tehát ez egy kvázi csonka országgyűlés. És mint ilyen, ennek a csonka országgyűlésnek a képviselőháza, főrendiháza dönt az Ideiglenes Törvénykezési Szabályokról is, mint ilyen, csak az ott jelenlévő és a szűk értelemben vett Magyarországra fog ezeknek a szabályoknak a hatálya kiterjedni. Talán ennyiben lehetne ennek a tanácskozásnak, illetőleg a szabályoknak a lényegét összegezni.

Varga Zs. András elnök: Nagyon szépen köszönöm Docens Asszonynak, hogy ezt összefoglalta számunkra. Én hallgatnám nagyon szívesen még sokáig. Az egyik kérdésemből ki fog derülni, hogy miért. De ugye azért, hogy a nézőink számára is egy picit könnyedebbé váljon, ezért abban maradtunk Tanárnóvel, hogy az előadása után egy-egy kérdést teszünk fel egymásnak, mindaddig míg az időnk az el nem telik. Úgyhogy akkor most vizsgáztatna engem Tanárnó?

Bódiné Dr. Beliznai Kinga docens asszony: Vizsgáztassam az Elnök Urat? Micsoda kérdés!

Dr. Varga Zs. András elnök: Mindenki vizsgázik.

Bódiné Dr. Beliznai Kinga docens asszony: Hát nehéz helyzetben vagyok ebben a székben. Nem tudom. Igazándiból kérdésként nyilvánvalóan az merül fel bennem, hogy ha a Kúria Elnökével beszélek, hogy amire Meszer Artur is utal, vajon az Országbírói Értekezletnek Ön szerint, ahol a tagoknak egy jó része a Kúria tagjai, a Hétszemélyes Tábla tagjai voltak, lehetett kodifikáló szerepe? Vagy egy kicsit úgy járt az Országbírói Értekezlet, egész pontosan az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok, mint anno Werbőczy a Hármaskönyvvel?

Dr. Varga Zs. András elnök: Hát biztos, hogy úgy jártak, és úgy néz ki, hogy ez végigkíséri a történetünket. Az ideiglenesség is. Tehát kodifikátorok lehettek. A kérdés inkább az, hogy milyen jogi kötőereje van annak, amit készítenek. És ugye ez látszik, hogy azonnal felmerül az Országbírói Értekezleten is. És akkor milyen érdekes, hogy az Országgyűlés, a csonka Országgyűlés két háza az nem ír helyette másik törvényt. Valójában azt sem mondja, hogy akkor ez a korpusz, ez így magában egy törvény. De azt mondja, hogy tessék használni, mintha törvény lenne. Kisegítő jelleggel. Hát ez teljesen Werbőczy. Annyi különbséggel, hogy az törvénynek készült. Tehát az nem volt vitás. De ugye Werbőczy ettől még kodifikált, meg az

Országbírói Értekezlet is kodifikált. És aztán ugye ez ismétlődik meg, hogy közelebb kerülünk a jelenkorhoz, 1989-ben, amikor a Nemzeti Kerekasztal is kodifikálni kodifikált. Önmagában, ami ott elkészül, az még nem törvény, annyi változással, hogy azt benyújtják akkor, az akkor működő Országgyűlésnek, ami elfogadja. De valójában nem sajátjaként fogadja el. Tehát azt az akkori Országgyűlésről nem lehet állítani, hogy, persze megvitát, azonosult azzal, hogy akkor most az egypárti Országgyűlés az ezennel csinál egy többpárti alkotmányosságot. Tehát ez biztos, hogy így van. De én ennél még érdekesebbnek látok valamit ebben. Mindaddig csak érzés volt, de most az előadását hallgatva már bizonyossággá érlelődött bennem, hogy azok a viták, amik voltak, hogy most akkor írunk újat, elfogadjuk a másikat. Itt valóban, amikor osztrák törvényről van szó, akkor Optk.-ról van szó, ami tulajdonképpen azóta is él. Tehát azért ez egy nagyon modern törvény. De az, ami akkor érdekes lehetett, és ezért mindjárt vissza is fogok kérdezni, mert ha már ez egy olyan vizsga, ahol a hallgató is kérdezhet, akkor visszakerdezek, hogy mai fogalmaink szerint ugye az alkotmányos önazonosság talaján állva működik az Országbírói Értekezlet és lám - néhány kivétellel, mint a közjegyzők - azért képes elfogadni mindazt a jogfejlődést, mind azt a modernitást, ami bekövetkezett tizenvalahány év alatt. Nem is sok alatt. Vagyis, hogy a – megint mai fogalmakkal élve – szuverenitás-védelem nem feltétlenül vaskalaposágot jelent. Tehát attól a jó jogász képes belátni azt, hogy az alkotmányos önazonosság egy fejlődő folyamat. Ilyen értelemben biztos, hogy kodifikáció, amit végeztek. Na de most kérdeznék vissza.

Bódiné Dr. Beliznai Kinga docens asszony: Arról nem beszélve, az jutott eszembe, ami lényeges dolog, hogy az Országbírói Értekezlet a polgári magánjog területén egyik kedvenc jogterületemet is először szabályozza, ami pedig nem más, mint azt mondják, hogy az ész szüleményeit is megilleti a törvényes oltalom. Tehát ez a szerzői jognak az első, elsődleges szabálya, mert '48 előtt van már egy Szemere Bertalan-féle javaslat a szerzői joggal kapcsolatban. Viszont a forradalom és szabadságharc kapcsán aztán ebből nem lesz semmi, mert feliratként ugyan megérkezik Ferenc Józsefhez, de azt több ízben visszaküldi a magyar Országgyűlésnek kiegészítésre stb. Tehát az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok hiába azt mondja, hogy a régi törvényeket állítom vissza, tényleg vannak nívumok. Tehát a szerzői jog az egyértelműen ezek közé tartozik.

Dr. Varga Zs. András elnök: Na de pont ezért érdekes az, hogy azért mi is történik akkor 1861-ben? Vagy melyik az a helyzet? Csak tényleg a történeti vázlattal. Túl vagyunk a reformkoron. Hisz az ország abban, hogy van fejlődés. Túl vagyunk 1848-on. Áprilisi törvények jelentős mértékben megújítják a magyar alkotmányosságot. Majd szabadságharc. Elbukik. Jön az önkényuralom, és azért a császár ezt nem önkényuralom formájában hirdette meg, ami történt, hanem pont a modernitás, a haladás, a progresszió jegyében. Egy modern államot akart, ami egy egységes állam. Nyilván központi kormánnyal, ami Bécsben működik. És kiderül, hogy nem lehet. Tehát engedni kell.

Bódiné Dr. Beliznai Kinga docens asszony: Ez bizonyára nem tetszett a magyaroknak sem, amikor sokszor ezt olvasták, hogy: Aus eigener macht.

Dr. Varga Zs. András elnök: Ugye? Na de vajon mit érezhettek, és ez a kérdésem. Mit érezhettek az Országbírói Értekezlet tagjai, amikor január 23-án leültek és azt mondták, hogy na tessék? Az uralkodó megengedte, hogy akkor most elkezdjék megmondani azt, hogy hogyan állítódják vissza a magyar alkotmányosság. Tudom, hogy nem pszichológia órán vagyunk.

Bódiné Dr. Beliznai Kinga docens asszony: Azért az én ismereteim szerint a dilemma az nagyon jól kifejezhette ezt a hangulatot, mert ugye itt néhány hétszemélynököt meg ügyvédet felsoroltam, de abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy az elmúlt években az Országbírói Értekezlet tagjai közül nagyon sok mindenkinek az életútjával találkoztam kúriatörténettel kapcsán stb., és megtapasztaltam azt is, hogy nagyon sok olyan férfiú van, aki Deákhoz hasonlóan nem feltétlenül szereti az osztrákokat, meg az osztrák jogszabályokat ugye egyszerűen fogalmazzunk természetesen. De a kompromisszum, ahogy egyébként Deák fogalmaz, a magyar polgártársak érdekében mégiscsak benne van, és az Országbírói Értekezleten is többször elmondja azt, hogy nem gátolhatja meg a fejlődést és nem tehet olyat, ami a demokratikus szellemben ütközne, vagy hogy ha az osztrák törvények elfogadása vagy részbeni elfogadása kellene ahhoz, hogy a magyar és a polgártárs szót használjam, a magyar polgártársak érdekeit képviseljük, akkor bizony ő nem zárkózik el attól, hogy ez meglegyen. És azt aztán ott vannak az erősen konzervatívok meg az ókonzervatívok, mint például Mailáth György, akinek teljesen más viszonya van az osztrák királyi udvarhoz. Nem beszélve arról, hogy ugye Mailáth a Birodalmi tanácsnak is tagja, de az egyik oldalról ókonzervatív, de hogy ha Mailáth-nál maradok, azért nála mégiscsak a haladó szellemiségét is fel lehet fedezni. Tehát ő azért az újítások embere volt. Ugyan nem ide kapcsolódik, de most hirtelen eszembe jutott, hogy például Mailáthnak köszönhetjük azt is, a Birodalmi tanácson jelenik meg ez először, hogy a sajtó képviselői, azok részt vehessenek a Birodalmi tanácson. Tehát ez nyilvánvalóan azt mutatja számomra, hogy ha van egy észszerű újítás, akkor ő nem zárkózik el ez elől. De biztos, hogy a dilemma. Tehát a haladás, de ugyanakkor az mindenkinél nagyon erősen látszik, hogy a nemzeti hagyományokat megőrizzük, a nemzeti szellemet, nem rokonszenvezünk vele hogyha osztrák, sokan vannak akik a különböző felszólalásukban utalnak arra, hogy ha egy osztrák jogszabályról beszélünk, akkor ne az jelenjen meg a szemeink előtt, hogy ez egy gyűlölt, egy közutálatnak örvendő jogszabály, hogy ezt alkotmányellenesen, oktrojált formában kvázi ránk kényszerítették, hanem komplexen nézzük az egészet és azt az 1849-től 1861-ig elmúlt 12 évet is, hogy nyilvánvalóan a gyakorlati élet szintjén meg a jogalkalmazás szintjén kellett ezt vizsgálni, hogy mennyire haladó, meg mennyire nem haladó valami. Tehát én azt hiszem, hogy dilemma. Evvel tudnám megfogalmazni. Tehát az én olvasmány-élményeim alapján, nekem a dilemma szó jut eszembe.

Dr. Varga Zs. András elnök: Hát, ha szabad ilyet mondani, lehet, hogy nem illik teljesen egy ilyen komoly témához, de mégis nagy emberi bölcsességet fejez ki, ugye a Csillagok háborúja valamelyik részében, hogy a mesternek az a javaslata, vagy figyelmeztetése a tanonc számára, hogy vigyázz, mert csak egy sith vagy, és csak egy gonosz gondolkodik szélsőségekben. Úgyhogy ez érdekes lehetett az Országbírói Értekezleten és hányszor ismétlődött, meg valószínűleg hányszor fog ismétlődni ez még a későbbiekben. Kérdezhetek még?

Bódiné Dr. Beliznai Kinga docens asszony: Igen.

Dr. Varga Zs. András elnök: Ugye itt ez felmerült Tanárnő előadásában, hogy az is az egyik dilemma volt, hogy hány tábla legyen. Ha nem 1861-ben és nem olyan körülmények között történik ez, akkor valószínűleg ez nem kérdés, mert egy királyi tábla volt. Ugye jól sejtjük, hogy az Optk. és a csonka Országgyűlés léte, illetve az Országgyűlés csonkasága befolyásolta azt, hogy végül két táblának kellett létrejönnie? Ezt csak a nézőink kedvéért azért mondom, hogy mindenféle feladatok mellett azért vannak előnyei is annak, hogy valaki a Kúria Elnöki Hivatalában ül, tudniillik a környezetében ott vannak az Országgyűlési Naplók és hogy ha megnézzük az 1861-est, tehát amikor az Országbírói Értekezlet után összehívják az Országgyűlést, mivel kezdődik? A számbavétel után azzal kezdődik, hogy azok a vármegyék, amelyek nem küldhettek követet, azok kifejezik fájdalmukat, hogy bár ők is szeretnének itt lenni, de hát nem lehetnek itt. Szóval, hogy ez ugye összefüggött azzal, hogy végül nem egy, hanem két királyi tábla lett?

Bódiné Dr. Beliznai Kinga docens asszony: Igen, ugye két királyi táblánk van. Pest és Marosvásárhely. És hogy ha az Ideiglenes Törvénykezési Szabályokat kicsit magunk mögött hagyjuk, akkor végülis ennek a vonulatnak a folytatása, amikor 1868-ban az Ideiglenes Törvénykezési Rendtartás, Polgári Törvénykezési Rendtartás megjelenik, az rögzíti ezt a két táblát, Pestet és Marosvásárhelyet, és most már nem az Ideiglenes Törvénykezési Szabályokról beszélünk, hanem a Polgári Törvénykezési Rendtartásról, ami mellesleg szintén egy átmeneti szabályozásra íródott. Az rögzíti tulajdonképpen az 1861 után kialakult változásoknak köszönhetően kialakult bírósági szervezetet, amiben ott maradt az osztrák minta. Tehát az osztrák minta nyomán, ugyanúgy négy fokozatú bírósági hierarchiát állapítanak meg 1868-ban, mint az benne volt a gyűlölt osztrák jogszabályokban. És ugye hogyha Ítéltábla, akkor hogyha a történetet folytatjuk, akkor szinte az is lehet évforduló, mert a törvény maga 1890, de hogyha a hatályba lépést nézem, akkor 1891, amikor az Ítéltáblákat decentralizálják, és ugye kiderül, hogy sok az ügy, egyre szaporodnak a peres ügyek, két Ítéltábla nem lesz elegendő ezeknek az ügyeknek a vitelére, és 11 Ítéltábla kezd el működni, és hát a történetnek nincs vége, mert itt vagyunk 2021-ben és abból a 11 Ítéltáblából az az 5, amely most különböző székhelyekkel működik az országban, ezek már '90-'91-ben is megvoltak csak nyilván a történelem vihara, illetőleg az ország területének változásai következtében a 11-ből most 5 Ítéltáblánk van. Ezt Elnök Úrtól tudom megkérdezni, hogy Ön elegendőnek tartja-e a mai magyar bírósági szervezetben, nem csak a statisztikai adatokat nézve, hanem általában véve a joggyakorlat, a jogalkalmazás szempontjából elegendő-e, hogy a Kúria alatt, ha a szervezeti hierarchiát nézem 5 Ítéltáblánk van?

Dr. Varga Zs. András elnök: Tanárnő kérem én másik tárgyból készültem. Erre nem nagyon szabad nekem most válaszolni. Ilyeneket az elmúlt hetekben kérdeztek tőlem.

Bódiné Dr. Beliznai Kinga docens asszony: Hát ezt nem tudtam.

Dr. Varga Zs. András elnök: Nem mondhatnám meg, hogy hogy nézzen ki a törvénykezési szervezet Magyarországon. Pár héttel ezelőtt még válaszolhattam volna erre a kérdésre, hogy

mit gondolok, de most sajnos kénytelen vagyok azt mondani, hogy ha elégtelen jár érte, akkor sem válaszolhatok. Maradjunk abban, hogy többféle szerkezetben működhet, de egy dolog biztos, hogy más most mint akkor volt, mert a Marosvásárhelyi Ítéltáblának az Optk.-t kellett alkalmazni. Tehát ez engem azóta is nagyon-nagyon érdekel, hogy mert a fájdalmat azt érzem, persze, hogy miért nem áll vissza itt a magyar jog, de tulajdonképpen megbékéltek azzal, és aztán hatályban maradt, mert Trianon után is hatályban maradt az Optk. Az 1930-as években készül a román magánjogi törvény. Tehát akkor végülis az ország ezzel így megbékélt? Hogy valahogy így egy másfél ország van. Erdély, és nem a földrajzit, hanem a történetit, azt ugye Bécsből kormányozzák, változatlanul, még egy jó ideig. 67-ig biztosan. De ugye utána is megmarad az Optk.

Bódiné Dr. Beliznai Kinga docens asszony: Hogy ennek pontosan mi volt az oka és csakis kizárólag a megbékélés-e vagy pedig az, hogy a megbékélésen kívül a megszokás és az, amit végülis már nálunk is megfigyelhetünk, hogy telnek az évek, gyakorlatilag ezen a jogszabályi bázison teremtődnek meg azok a viszonyok, amelyek között az emberek a mindennapjainkat élnek és a gazdaság, a társadalom, a jog működik. És akkor most hirtelen, egy bizonyos szempontból ész nélküli változás, ami lehet, hogy nem előbbre, hanem visszafelé visz megint csak ott tartunk, hogy dilemma. De ismerve egyébként az Optk.-t, teljes nyilvánvalóan minden részletszabályát nem ismerem, de az Optk.-t nagyvonalakban, tehát ez egy mindenféleképpen haladó jogszabály volt, tehát a mi Országbírói Értekezletünk résztvevőinek egy részének a dilemmáját maximálisan osztani tudom. Tehát egyetértek azzal, hogy a nemzeti szellem, a nemzeti génusz - nagyon szeretem Grosschmid Béninek ezt a megfogalmazását - de a haladásnak soha nem állnám az útját. Tehát ebben a gondolatmenetben inkább Deák Ferenchez közelítenék, és valószínűleg az ő véleményét, és az ő észrevételeit helyeseltém volna, netalántán meg is szavaztam volna.

Dr. Varga Zs. András elnök: Tehát úgy tűnik, nekem legalábbis, hogy csak hogy a Kúria megalapításához köze van, hogy kicsit olyan Pragmatica Sanctio ízű ez az Ideigleines Törvénykezési Szabályok, hogy valójában mi most egy csomó mindent átveszünk abból, amit elvileg elutasítunk, mert hogy igazán nem az a kérdés, hogy mit veszünk át, hanem hogy mi dönthessünk róla. Aztán mi dönthetünk úgy is, hogy átveszünk másikat, csak ne kívülről tessék megmondani nekünk, hogy mit szeressünk, mi is kitudjuk választani a jót. Legalábbis így tűnik nekem.

Bódiné Dr. Beliznai Kinga docens asszony: Igen, tehát a magyar törvényhozás produktuma legyen az, amelyet alkalmazunk, és amit el tudunk olvasni, és látjuk, érzékeljük a mindennapjainkban. Ez fontos. Ez egyértelmű.

Dr. Varga Zs. András elnök: Majd meglátjuk, hogy hogy él ez tovább. Remélem, hogy nem az egyetlen esemény volt ez a beszélgetés, hanem lesz még alkalom, az idei év is biztosan fog kínálni ilyet, de a továbbiak is. Csupa kerek évfordulós év következik. Viszont eltelt az az egy óra, amelyet kaptunk erre a műsorra, úgyhogy én nagyon-nagyon megköszönöm Tanárnőnek, hogy vendégünk volt és remélem, hogy nem csak beszélgetés, hanem írásaiban is, ugye

például a Bibliotheca Curiae további köteteiben is üdvözölhetjük majd írásait. Köszönöm szépen, hogy itt volt velünk, és köszönöm szépen a nézők figyelmét!

Bódiné Dr. Beliznai Kinga docens asszony: Köszönöm szépen én is!